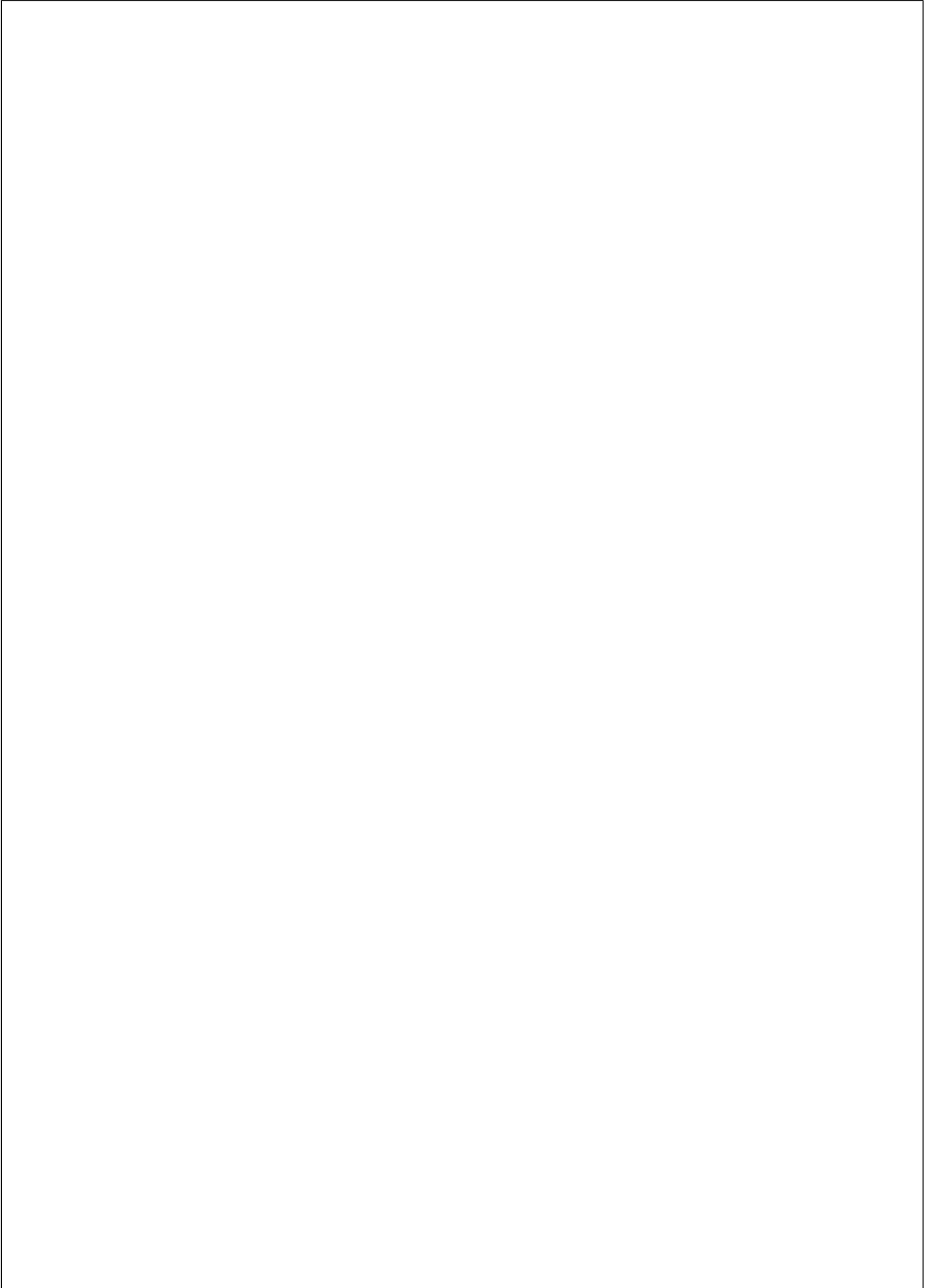

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/179044,Piotr-Grzelczak-Rozejm-w-Trewirze-Wielkie-zwyciestwo-sprawy-polskiej.html>
28.02.2026, 04:52

[Następny](#)

[Powrót](#)

Piotr Grzelczak: Rozejm w Trewirze. Wielkie zwycięstwo sprawy polskiej

Z punktu widzenia prawa międzynarodowego Powstanie Wielkopolskie mogło być postrzegane jako sprawa wewnętrzna Niemiec. Zmieniły to dopiero ustalenia rozejmu podpisanego 16 lutego 1919 r. w Trewirze. Jego zapisy stanowiły wielki sukces w dążeniu do ustalenia korzystnej dla Polski granicy zachodniej.

16.02

[Powstanie Wielkopolskie](#)

Na mocy kończącego I wojnę światową rozejmu podpisanego 11 listopada 1918 r. w Compiègne, ziemie zaboru pruskiego, przynajmniej do czasu rozstrzygnięcia konferencji pokojowej, miały pozostać integralną częścią Niemiec. Z punktu widzenia prawa międzynarodowego Powstanie Wielkopolskie, które wybuchło 27 grudnia 1918 r., mogło być zatem postrzegane w kategoriach wyłącznie wewnętrznienieckiej rebelii w rejencji poznańskiej.

Tak czy inaczej, wspomniany rozejm został zawarty zaledwie na miesiąc i w takim trybie był odnawiany w grudniu 1918 i w styczniu 1919 r. Kolejne sukcesy militarne Powstańców Wielkopolskich, działania na arenie międzynarodowej podejmowane przez nowego polskiego premiera i ministra spraw zagranicznych Ignacego Jana Paderewskiego oraz butna postawa niemieckiego rządu wobec państw Ententy, spowodowały jednak wraz z nastaniem lutego 1919 r. diametralną zmianę sytuacji. Rozgorzała bowiem wielka dyplomatyczna batalia o objęcie rozejmem frontu niemiecko-wielkopolskiego.

Pokój na ostrzu noża

Główny architekt alianckiej strategii negocjacyjnej – francuski marszałek Ferdinand – Foch już podczas ustaleń czynionych w Compiègne dążył do tego, aby Niemcy wycofały się na wschodzie poza linię pierwszego rozbioru Polski z 1772 r. Wtedy sprzeciwiła się temu strona brytyjska.

Teraz, 16 lutego 1919 r. w Trewirze, marszałek Foch zagroził Niemcom zerwaniem obrad, co wobec kończącego się okresu obowiązywania dotychczasowego układu nazajutrz o godzinie 5 rano, oznaczałoby wznowienie działań wojennych. Ostatecznie strona niemiecka uległa i jeszcze tego samego dnia podpisano dokument przedłużający rozejm z Compiègne na czas nieokreślony.

Wiekopomny zapis

Z polskiego punktu widzenia najważniejszy był zapis:

„Niemcy powinni niezwłocznie zaprzestać wszelkich działań ofensywnych przeciwko Polakom w Poznańskim i we wszystkich innych okręgach. W tym celu zabrania się wojskom niemieckim

przekraczania następującej linii: dawna granica Prus Wschodnich i Prus Zachodnich z Rosją aż do Dąbrowy Biskupiej, następnie poczynając od tego punktu linii na zachód od Dąbrowy Biskupiej, na zachód od Nowej Wsi Wielkiej, na południe od Brzozy, na północ od Szubina, na północ od Kcyni, na południe od Szamocina, na południe od Chodzieży, na północ od Czarnkowa, na zachód od Miał, na zachód od Międzychodu, na zachód od Zbąszynia, na zachód od Wolsztyna, na północ od Leszna, na północ od Rawicza, na południe od Krotoszyna, na zachód od Odolanowa, na zachód od Ostrzeszowa, na północ od Wieruszowa, a następnie od granicy śląskiej”.

Oznaczało to formalne zakończenie Powstania Wielkopolskiego i uznanie przez mocarstwa zachodnie jego korzystnego dla strony polskiej wyniku, wyłączenie Poznańskiego spod niemieckiego zwierzchnictwa, a także otwierało Wielkopolanom drogę ku Niepodległej.

80192

19—5—23

WITAJ WODZU!

XXI A

1923

16719

JEDNODNIÓWKA WYDANA KU UPAMIĘTNIENIU PRZYJĘCIA MARSZAŁKA FOCHA PRZESZ
ZJEDNOCZENIE POLSKICH STOWARZYSZEŃ RZECZYPOSPOLITEJ W WARSZAWIE D. 6/IV 1923 R.

MARSZAŁEK POLSKI FERDYNAND FOCH.

PRZEMÓWIENIE PREZESA
ZJEDNOCZENIA POLSKICH STOWARZYSZEŃ
RZECZYPOSPOLITEJ
do Marszałka FOCH'A

Mam zaszczyt i szczęście móc Cię powitać, Panie Marszałku w Imieniu Zjednoczenia Polskich Stowarzyszeń Rzeczypospolitej.

Z hołdów, które posypały się wszędzie na Twoje spotkanie, mogłeś przekonać się, Panie Marszałku,

ALLOCUTION DU PRESIDENT
DE L'UNION DES ASSOCIATIONS POLONAISES

Monsieur le Maréchal,

Au nom de l'Union des associations polonaises, j'ai le grand honneur de vous souhaiter la bienvenue. Vous avez pu constater par les ovations qui ont éclaté partout sur votre passage, avec quelle joie et quelle fierté tous nos compatriotes, des plus humbles aux plus favorisés de la fortune, s'empessaient de rendre

Jednodniówka wydana z okazji wizyty marszałka Ferdynanda Focha w Polsce, 1923 r., fot. ze zbiorów Biblioteki Narodowej

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Powstanie wielkopolskie

Artykuł